

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії
03 червня 2026 року

Здобувач ступеня доктора філософії Олександр ДЯЧЕНКО, 1979 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2017 році Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ за спеціальністю «Правознавство», аспірант ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, від «03» квітня 2026 року № 242/01-04, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	Мирослави БЕЛОВОЇ, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Рецензентів –	Ярослава СТУПНИКА, кандидата юридичних наук, професора, завідувача кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Романа ФРІДМАНСЬКОГО, кандидата юридичних наук, професора, професора кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Офіційних опонентів –	Анатолія КОМЗЮКА, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри адміністративного права та процесу факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ Бориса ЛОГВИНЕНКА, доктора юридичних наук, професора, в. о. завідувача кафедри адміністративного права і процесу Дніпровського державного університету внутрішніх справ

на засіданні «03» червня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Олександрові ДЯЧЕНКУ на підставі публічного захисту дисертації «Адміністративно-правові засади забезпечення прав та законних інтересів працівників поліції».

Дисертацію виконано у ДВНЗ «Ужгородський національний університет», МОН України, м. Ужгород.

Науковий керівник – Яна ФЕНИЧ, кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису державною мовою, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених Олександром ДЯЧЕНКОМ досліджень та має істотне значення для правової галузі. Дисертація є одним із перших комплексних досліджень, у якому здійснено спробу дослідити адміністративно-правові засади забезпечення прав та законних інтересів працівників поліції. Результати здобувача,

викладені у дисертації, узгоджуються з вимогами, визначеними в пункті 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 9 наукових публікацій за темою дисертації, з них 5 наукових праць, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації, 4 наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації. Зазначене відповідає пунктам 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами):

1. Дяченко О.О. Роль професійних спілок у захисті прав поліцейських. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. № 4. 2022. С. 401-406.

2. Дяченко О.О. Функціонування професійних спілок у Національній поліції України як складової правового захисту поліцейських: адміністративно-правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 278-281.

3. Дяченко О.О. Адміністративно-правові аспекти соціального захисту поліцейських. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. № 6. С. 93- 96.

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження:

Мирослава БЄЛОВА, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»:

1. У підрозділі 1.1 недостатньо виразно простежується саме історико-правовий аспект, хоча використано термін «генеза». Саме поняття генези передбачає дослідження походження, становлення та еволюції певного явища в часовому вимірі. Натомість поданий текст більше нагадує проблемно-тематичний огляд наукової літератури, ніж власне дослідження історичного розвитку підходів до забезпечення прав та законних інтересів працівників правоохоронних інституцій. У ньому бракує чіткої періодизації, окреслення етапів розвитку наукових уявлень, аналізу змін законодавчих підходів у різні історичні періоди, а також виявлення закономірностей трансформації відповідного інституту. Тому доцільно цілком може слушно зауважити, що назва підрозділу не повною мірою відповідає його реальному змісту, а категорія «генеза» використана радше декларативно, ніж змістовно.

2. Одним із недоліків роботи є те, що, попри заявлену проблематику прав та законних інтересів працівників поліції, значною мірою зосереджені на загальнотеоретичних питаннях адміністративного права, а не на власне поліцейській специфіці. Безумовно, звернення до загальної теорії механізму адміністративно-правового регулювання є необхідним, проте в окремих фрагментах тексту спеціальний предмет дослідження ніби відходить на другий план. Наприклад, аналіз категорій механізму, методу, інструментарію чи адміністративно-правових відносин здійснюється доволі широко, але не завжди супроводжується достатньою конкретизацією щодо саме службово-правового статусу поліцейського, особливостей проходження служби, внутрішньо-організаційних процедур у системі Національної поліції, специфіки дисциплінарних, кадрових чи соціально-забезпечувальних правовідносин. У зв'язку з цим опонент може зауважити, що окремі

теоретичні положення потребують більш виразного «прив'язування» до спеціального об'єкта дослідження.

Ярослав СТУПНИК, кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»:

1. На с. 186 дисертант пропонує «розробити Закон України «Про захист прав поліцейських». Це потенційно цінна пропозиція, проте у дисертації відсутня концепція такого закону, перелік його ключових розділів і норм, порівняння з аналогічними законодавчими актами зарубіжних країн, аналіз того, які прогалини чинного законодавства він мав би усунути і чому кодифікація наявних норм є кращим рішенням, ніж їх удосконалення в рамках чинних законів. Без такого обґрунтування пропозиція залишається лише побажанням, а не науково аргументованою рекомендацією.

2. Дисертант розглядає дисциплінарну відповідальність виключно як інструмент тиску на поліцейських з боку керівництва (с. 105, 181-184) і пропонує зміни до Дисциплінарного статуту з метою захисту підлеглих. Водночас у дисертації відсутній аналіз дисциплінарної відповідальності самих керівників як механізму захисту прав підлеглих поліцейських – тобто питання про те, чи існує ефективна процедура притягнення керівника до дисциплінарної відповідальності за порушення прав підлеглого. Такий аналіз є необхідним для повноти дослідження.

3. На с. 183 дисертант пропонує «виключити з Дисциплінарного статуту Національної поліції України розділ М як такий, який значно звужує та унеможлиблює право поліцейського на захист». Проте у роботі відсутній аналіз змісту цього розділу, перелік конкретних норм, які порушують права поліцейських, порівняння з відповідними нормами законодавства інших країн, правовий наслідок виключення (яким нормативним актом буде регулюватися відповідна сфера). Пропозиція, що може суттєво вплинути на дисциплінарний механізм у системі НПУ, потребує значно детальнішого обґрунтування.

4. У підрозділі 2.3, де систематизуються суб'єкти захисту прав поліцейських, цілком відсутній аналіз ролі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (Омбудсмена). Цей конституційний орган наділений повноваженнями щодо парламентського контролю у сфері прав людини, приймає скарги від громадян та надає рекомендації органам влади, у тому числі у сфері прав поліцейських. Водночас практика його звернень до органів НПУ, рекомендації за результатами перевірок і ефективність цих рекомендацій залишились поза увагою дослідника.

5. Здобувач пропонує власне визначення адміністративно-правового забезпечення прав та законних інтересів поліцейських (с. 4, 101, 190), однак у різних частинах роботи це визначення дещо відрізняється. Наприклад, на с. 4 суб'єктами визначено «осіб, які своєю правомірною поведінкою створюють умови...», тоді як на с. 101 суб'єктами вже є «органи публічної влади, їх посадові особи, а також громадські організації, юридичні і фізичні особи». Ці формулювання різняться за обсягом і не є ідентичними. Під час прилюдного захисту дисертації хотілося б почути особисту думку автора чи є це уточненням первинної дефініції, чи різними рівнями визначення поняття.

Роман ФРІДМАНСЬКИЙ, кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»:

1. По-перше, потребує більш чіткого теоретичного розмежування співвідношення понять «адміністративно-правове забезпечення» та «адміністративно-правовий захист» прав

працівників поліції. У роботі ці категорії подекуди вживаються у близькому значенні, що може викликати неоднозначність їх тлумачення.

2. У підрозділі 1.1 простежується певна методологічна нечіткість у підході до систематизації наукових джерел. Автор пропонує поділ джерел на три групи, що саме по собі є виправданим, однак критерії такого поділу залишаються частково розмитими. Наприклад, до першої групи включено дослідження прав людини, до другої - роботи про адміністративно-правове забезпечення, до третьої - праці про правовий статус працівників поліції та пов'язані з цим аспекти. Проте межі між другою і третьою групами подекуди перетинаються, оскільки питання правового статусу, гарантій, дисципліни, професійної підготовки і захисту прав поліцейських одночасно можуть бути складовими механізми адміністративно-правового забезпечення. Через це класифікація виглядає не до кінця завершеною з точки зору наукової логіки. У відгуку можна зауважити, що запропонована систематизація є цікавою, але потребує більш чіткого методологічного обґрунтування.

3. По-третє, запропонована автором ідея створення незалежних профспілкових чи громадських утворень для захисту прав працівників поліції є цікавою, однак її реалізація потребує більш ґрунтовного правового обґрунтування з урахуванням особливостей статусу правоохоронних органів та обмежень, пов'язаних із проходженням служби.

Анатолій КОМЗЮК, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права та процесу факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ:

1. Необхідно відзначити недостатню концептуальну визначеність власне предмета аналізу, здійсненого у підрозділі 1.1. У назві підрозділу йдеться про генезу забезпечення прав та законних інтересів працівників правоохоронних інституцій в Україні, однак фактично основний масив викладу зосереджений переважно на працівниках поліції. При цьому категорія «правоохоронні інституції» не отримує ані належного визначення, ані чіткого відмежування від поняття «поліція». У результаті виникає внутрішня неузгодженість між заявленою темою підрозділу та його змістом.

2. У підрозділі 1.3 простежується недостатня методологічна визначеність поняття «аксіологія адміністративно-правового забезпечення прав та законних інтересів працівників поліції». Попри те що автор досить широко наводить загальнофілософські підходи до аксіології, у тексті не запропоновано достатньо чіткого авторського визначення цієї категорії саме в адміністративно-правовому контексті. У результаті не завжди зрозуміло, чи йдеться про систему цінностей, що лежить в основі правового регулювання, чи про цінності самих працівників поліції, чи про аксіологічну характеристику механізму адміністративно-правового забезпечення.

3. Потребують чіткішого розмежування використані у дисертації деякі суміжні категорії, зокрема «цінності професійної діяльності поліцейського», «професійна етика поліцейського», «аксіологія правоохоронної діяльності» та «аксіологія адміністративно-правового забезпечення прав працівників поліції». У тексті дисертації ці явища часто подаються як близькі або навіть взаємозамінні, хоча між ними існують важливі змістові відмінності. Зокрема, аксіологія правоохоронної діяльності охоплює значно ширше коло питань, ніж аксіологічні засади забезпечення прав самого працівника поліції.

4. Дисертант у підрозділі 2.1 пропонує власне визначення механізму адміністративно-правового забезпечення прав та законних інтересів працівників поліції та зазначає, що його елементами є норми права, суб'єкти забезпечення, механізм (форма та метод) забезпечення, проте надалі в тексті до інструментарію включаються також

адміністративно-правові відносини, акти тлумачення, акти реалізації, гарантії, юридичні факти. У результаті не до кінця зрозуміло, чи розглядає автор інструментарій як частину механізму, чи як тотожну йому категорію, а також які саме елементи є основними, а які - допоміжними, що свідчить про певну невпорядкованість внутрішньої конструкції досліджуваного явища.

Борис ЛОГВИНЕНКО, доктор юридичних наук, професор, в. о. завідувача кафедри адміністративного права і процесу Дніпровського державного університету внутрішніх справ:

1. Недоліком роботи є те, що подекуди простежується певна декларативність окремих авторських тверджень, які не завжди достатньо підкріплені емпіричним або нормативним матеріалом. Наприклад, висновок про те, що зміна тексту присяги поліцейського свідчить про «відновлення балансу службових обов'язків та конституційно гарантованого права кожному громадянину України на життя, здоров'я, честь, гідність» виглядає цікавим, але потребує більш ґрунтовного обґрунтування. Для такого висновку було б доцільно навести не лише текстуальне порівняння присяг, а й аналіз законодавчих змін, практики проходження служби, підходів до дисциплінарної та соціальної відповідальності держави щодо працівників поліції. Без цього подібні положення можуть сприйматися як радше оціночні, ніж належно доведені.

2. Необхідно акцентувати на певній структурній неоднорідності підрозділу 1.3. У ньому поєднано кілька різних змістових ліній викладу наукового дослідження: загальнотеоретичну характеристику аксіології, аналіз цінностей права, етичні засади діяльності поліції, тлумачення присяги поліцейського, проблему професійного вигорання, а також окремі напрями зниження негативного впливу службових факторів. Кожен із цих аспектів має наукове значення, однак разом вони формують дещо фрагментарну композицію, в якій бракує чіткішої внутрішньої логіки переходу від одного блоку до іншого. Для посилення наукової цілісності підрозділу 1.3 доцільно було б чіткіше структурувати його за принципом: поняття і зміст аксіології, аксіологічні основи правового статусу поліцейського, аксіологічні засади адміністративно-правового забезпечення його прав, вплив ціннісного чинника на практичну реалізацію цих прав.

3. Автор слушно вказує на такі проблеми, як незаконні звільнення, необґрунтовані дисциплінарні стягнення, порушення в оплаті праці, протиправні переведення, однак ці положення переважно подаються як загальна констатація. У тексті бракує систематизованого аналізу практичних кейсів, матеріалів дисциплінарної чи судової практики, узагальнення типових порушень із боку конкретних суб'єктів адміністративно-правового забезпечення. Через це висновок про недосконалість механізму забезпечення прав та законних інтересів працівників поліції виглядає загалом логічним, але не завжди достатньо доказово підкріпленим.

4. Дискусійним видається запропонований автором підхід до класифікації прав працівників поліції та визначення змісту їх адміністративно-правового статусу. З одного боку, така класифікація є розгорнутою та свідчить про прагнення автора комплексно охопити: різні аспекти правового становища поліцейського. З іншого боку, окремі класифікаційні критерії частково перетинаються між собою або мають неоднаковий рівень узагальнення, що ускладнює сприйняття запропонованої системи як внутрішньо цілісної. Зокрема, поділ прав одночасно за сферою суспільних відносин, за видом потреб, за ступенем реалізації, за наявністю спеціальних гарантій та за комплексом галузевих засобів забезпечення створює ризик дублювання окремих груп прав або їх віднесення до кількох

класифікаційних блоків одночасно. Крім того, потребує додаткового обґрунтування теза про включення до статусних прав працівників поліції саме повноважень, передбачених статтею 23 Закону України «Про Національну поліцію», оскільки, в теорії права повноваження, права та обов'язки не завжди є тотожними категоріями.

Озвучені зауваження отримали всі необхідні пояснення з боку дисертанта, тому суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку результатів наукового дослідження Олександра ДЯЧЕНКА.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Олександрові ДЯЧЕНКУ ступінь доктора філософії з галузі знань «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради



Мирослава БСЛОВА